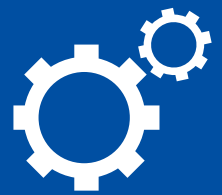
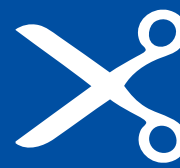

WE LEREN ALTIJD
10 JAAR ETV.NL

OEFENEN.NL,
VOOR BASISVAARDIGHEDEN
EN KENNIS

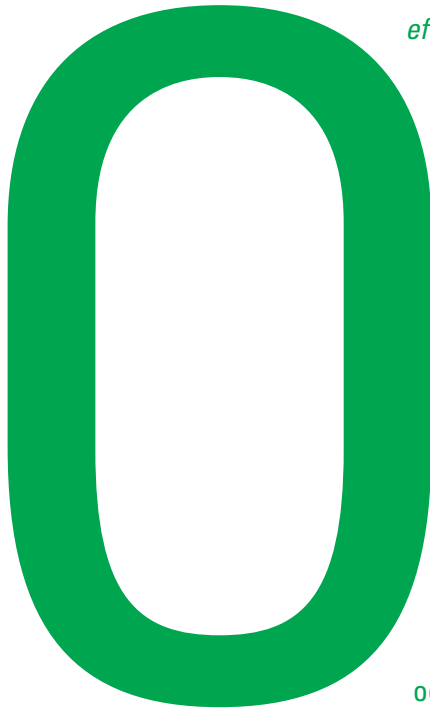

3

'EENVOUDIG TE BEGRIJPEN ONLINE MATERIAAL
WAAR WE MET ALLE PLEZIER GEBRUIK VAN
MAKEN BIJ ONZE COMPUTERLESSEN VOOR EN
DOOR BUURTBEWONERS.'

(NATASJA BOONS, PROJECTLEIDER EIGENWIJKS AMSTERDAM)

efenen.nl is ontwikkeld voor laagopgeleide (jong)volwassenen die hun basisvaardigheden op het gebied van taal, rekenen en digitale vaardigheden willen versterken en meer willen weten over onderwerpen als gezondheid, werk, opvoeding en geld.

Oefenen.nl heeft haar bestaansrecht bewezen, alleen al op basis van de aantallen gebruikers. Tot en met 2013 zijn er in totaal 1,6 miljoen accounts aangemaakt.

Het streven is om *Oefenen.nl* 'vanzelfsprekend' te maken als oefenportal voor organisaties en bedrijven die werken met laagopgeleide volwassenen die verder willen leren. In digitale leeromgevingen voor lager opgeleide volwassenen mag de oefenportal niet ontbreken.

De mogelijkheid om een eigen oefenomgeving te maken op basis van *Oefenen.nl* is voor organisaties,

bedrijven en gemeenten een makkelijke en relatief goedkope manier om leren van werknemers en klanten te realiseren. Door die mogelijkheid te bieden bouwt ETV.nl tevens aan nieuwe netwerken. Daarnaast wil ETV.nl steeds meer individuele leerders bereiken. Voor diegenen die geen werk hebben, voor wie vormen van georganiseerd onderwijs niet haalbaar zijn of een cursus – door schaamte of onzekerheid – een te grote stap is wil *Oefenen.nl* het medium zijn waarmee zij zich verder kunnen ontwikkelen.

Dit hoofdstuk laat zien wat *Oefenen.nl* inhoudt. Allereerst komen enkele cijfers aan bod die een beeld schetsen van de omvang van het gebruik, de programma's die gebruikers kiezen en de achtergronden van de gebruikers. Daarna is er aandacht voor het ontstaan van *Oefenen.nl* en wordt geschetst wat *Oefenen.nl* nog meer te bieden heeft dan de programma's: een licentiemodel, een programmatool en ondersteuning voor leerders en docenten/begeleiders.

ENKELE CIJFERS

Het grote aantal gebruikers op *Oefenen.nl* rechtvaardigt onderzoek naar wie de gebruikers precies zijn. Voor het onderzoek wordt gebruik gemaakt van de aanwezige bezoekers- en gebruikersdata. Instrumenten die daarnaast worden ingezet zijn een telefonische enquête en een internetenquête. In 2012 start Nextvalue research een kwantitatief onderzoek onder actieve en niet-actieve accounthouders van *Oefenen.nl*. In 2013 wordt dit gebruikersonderzoek afgerond. De uitkomsten helpen om het gebruik, het bereik en de toegankelijkheid van *Oefenen.nl* en de online oefenmaterialen verder te verbeteren. Uit het onderzoek komt een aantal wensen naar voren van gebruikers, die deels overeenkomen met al door ETV.nl ingevoerde verbeteringen. Die wensen betreffen bijvoorbeeld de aanduiding van de moeilijkheidsgraad van taalprogramma's met sterretjes, de verbetering van bestaand materiaal, aanbieden van spraakherkenning en het tabletproof maken van *Oefenen.nl*.

'DIT IS VEEL
BETER VOOR MIJ
DAN DIRECT HET
INTERNET OP'

(CURSIST, BIBLIOTHEEK
SCHIEDAM OVER KLIK & TIK.
SAMEN OP 'T WEB)

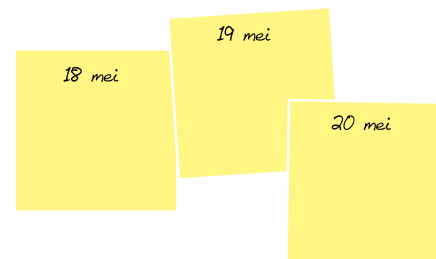
vraag 9

Memo's

Op 20 mei heeft Miranda een kort darmonderzoek. Haar huisarts vertelt haar:

'Twee dagen voor het onderzoek neem je twee tabletten Dulcolax om 22.00 uur. Een dag later neem je om 12.00 uur het flesje X-Praep in. Op 20 mei mag je ontbijten en tot 12.00 uur water, sap en bouillon drinken. Meld je om half vier bij Interne Geneeskunde. Neem je ponsplaatje en de verwijsbrief mee. Veel succes.'

Miranda plakt 3 papiertjes op haar keukenkast. Voor iedere dag een. Wat schrijft Miranda op deze drie papiertjes?

KWALITATIEF ONDERZOEK

naar ervaringen met Lees en *Schrijf! Taal op je werk*⁴

BEZOEKEN EN BEZOEKERS

- Het aantal bezoeken aan *Oefenen.nl* in 2012 is 1.257.312. Bezoeken betekent het aantal afzonderlijke sessies dat door alle bezoekers op de site is gestart.
- Het aantal unieke bezoekers is 462.138, dat is het aantal mensen dat één of meer keer de site bezoekt.
- Er zijn 210.000 terugkerende bezoekers.
- De gemiddelde duur van een bezoek aan een oefenprogramma is ruim 14 minuten.
- Via de accounts die zijn aangemaakt in 2012 hebben 67.310 bezoekers minimaal twee oefeningen gemaakt, 31.750 bezoekers hebben minimaal één module of hoofdstuk gemaakt en 6.350 mensen hebben minimaal één programma gemaakt.

KENMERKEN VAN BEZOEKERS

- De meeste bezoekers bezoeken de website vanuit Nederland en België, bij elkaar 89%.
- De meeste bezoekers gebruiken Nederlands als taalinstelling in de browser (59%), 17% gebruikt Engels en 7% Pools.
- Van de bezoekers is 42% 29 jaar of jonger, 43% is 30 tot en met 54 jaar en 15% is 55 jaar of ouder.
- Er zijn meer vrouwen dan mannen die de website bezoeken: 61% is vrouw en 39% is man.

GEBRUIK

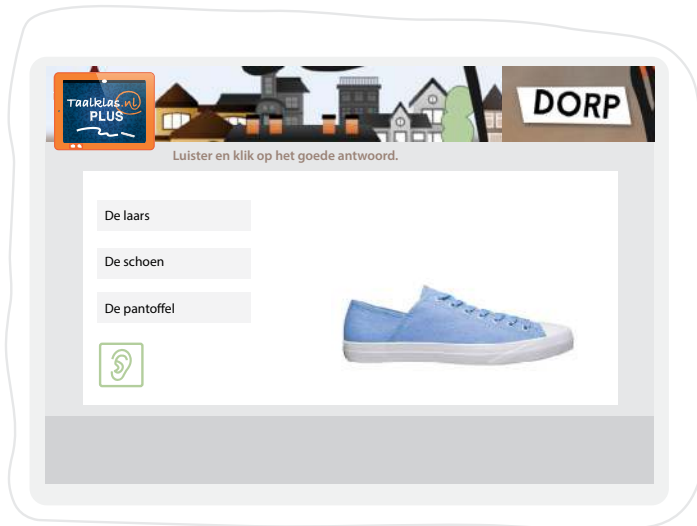
- Actieve bezoekers gebruiken de materialen het vaakst thuis, maar daarnaast ook regelmatig op school of in cursusverband.

- Een overgrote meerderheid (88%) van de actieve gebruikers oefent (ook) zelfstandig en heeft daarbij ook meestal geen behoefte aan begeleiding. Een deel (30%) van deze actieve gebruikers heeft wel behoefte aan begeleiding of geeft de voorkeur aan oefenen in een klassikale context.
- 74% kiest de oefeningen (ook) op programma (bijvoorbeeld *Lees en Schrijf!*, *Taalklas.nl*, *Klik & Tik*).
- Lang niet alle geïnteresseerden gaan na het aanmaken van een account meteen aan de slag met de oefenmaterialen. Na ruim een jaar heeft 'maar' zo'n 30% van de accounthouders een hoofdstuk of module van één van de programma's afgerond. Het woord 'maar' staat tussen aanhalingstekens, want het gaat in 2011 om ruim 64.000 en in 2012 om ruim 38.000 nieuwe accounthouders die daadwerkelijk oefenen.
- De koppeling van het oefenmateriaal aan een cursus of een opleiding via school lijkt de belangrijkste factor voor actief gebruik van het materiaal. Dat geldt voor de NT1-leerders nog meer dan voor de NT2-leerders.

In het onderzoek is specifiek gekeken naar de actieve gebruikers van de programma's *Lees en Schrijf!*. Hierdoor is er meer informatie beschikbaar over deze groep gebruikers. Deze programma's worden door leerders met een andere taalachtergrond gebruikt (NT2) en door leerders die Nederlands als moedertaal hebben (NT1). Beide groepen willen hun taalvaardigheden verbeteren. Leeftijd en geslacht verschillen niet veel van de kenmerken van de brede gebruikersgroep van *Oefenen.nl*. Wat blijkt?

PILOT HELPDESK

bij de *Lees en Schrijf!*-programma's 1,3

- Van de actieve gebruikers leert 64% het Nederlands als tweede taal (NT2).
- De NT2-gebruikers zijn gemiddeld wat jonger dan de leeders die Nederlands als moedertaal hebben (NT1).
- Van de gebruikers is 65% werkzaam of op zoek naar werk (18%). De NT2-gebruikers zijn over het algemeen vaker werkzaam of werkzoekend (74%) dan de NT1-gebruikers (50%). Onder de NT1-gebruikers bevinden zich meer schoolgaanden en gepensioneerden.

De programma's op de site zijn ontwikkeld voor lager opgeleide (jong)volwassenen. Van de gebruikers is 65% lager tot middelbaar opgeleid. Ook hoger opgeleiden maken gebruik van de site, 33% van de NT2-gebruikers heeft een opleiding op hbo- of wo-niveau. Van de NT1-gebruikers is dit 7%.

ONTSTAAN

Het idee voor *Oefenen.nl* ontstaat in 2009. In de jaren ervoor is de digitale component van de programma's steeds sterker geworden en steeds meer programma's krijgen een eigen website, zoals www.leesenschrijf.nl, www.taalklas.nl en www.klikentik.nl. Dat lijkt voor de lange duur niet handig te zijn. Eén website waarin alle programma's zijn opgenomen, is een beter idee. ETV.nl laat in 2010 een inventarisatie maken van het op internet aanwezige oefen- en leermateriaal voor de non-formele verwerving van de Nederlandse taal (Smit 2011). Daaruit blijkt dat het aanbod groot en onoverzichtelijk is en sterk varieert als je kijkt naar de hoeveelheid, aanpak, presentatie, het niveau en de te oefenen taalvaardigheden en onderwerpen.

Dat legitimeert het streven naar de realisatie van één omgeving met kwalitatief goede en overzichtelijke materialen. Het idee wordt onder het motto 'Vaardighedenportal helpt burger op weg' opgepakt door het Interdepartementaal Vaardigheden Overleg (IVO), een samenwerkingsverband van negen ministeries en zo'n tien uitvoeringsorganisaties. Er komt een aparte werkgroep Portal en ETV.nl ontwikkelt op verzoek van de werkgroep een plan.

Begin 2011 is *Oefenen.nl* een feit, mede dankzij financiering van het ministerie van OCW. Op de site staan alle ETV.nl online oefenmaterialen, maar ook materialen van derden, zoals *Station Nederlands*, een oefenprogramma bij de radio- en televisielessen *Leer Nederlands van Edusom*, een samenwerkingsverband van lokale migrantenorganisaties. *Oefenen.nl* is een laagdrempelige leeromgeving, dé portal voor lager opgeleiden in Nederland. Met één keer inloggen kunnen leerders veel verschillende programma's volgen en vaardigheden oefenen.

De structurering van de site is vanaf het begin een punt van aandacht. Het aantal programma's blijft groeien en het mag niet zo zijn dat gebruikers 'door de bomen het bos niet meer zien'. De taalprogramma's zijn verreweg in de meerderheid. Om de gebruiker in de keuze voor programma's te ondersteunen, zijn de taalprogramma's inmiddels voorzien van sterren om de moeilijkheidsgraad aan te geven. Ook is er een korte test toegevoegd 'kies je taalniveau', waarmee gebruikers geleid worden naar programma's die passen bij hun taalniveau.

LICENTIES

In 2012 voert ETV.nl het licentiemodel in. Organisaties, scholen en bedrijven die het materiaal op *Oefenen.nl* willen gebruiken betalen voor een licentie. Voor de individuele leerder thuis blijft het materiaal op de website gratis.

Met de licentie heeft een organisatie niet alleen toegang tot het oefenmateriaal, ETV.nl ontwikkelt bij *Oefenen.nl* ook een Volgstelsel. Met dit Volgstelsel kunnen begeleiders/docenten het leren meer sturen: door leerroutes te maken voor hun leerders, door hun vorderingen te volgen, huiswerk klaar te zetten en contact te hebben.

Voor kleine organisaties is het maken van een leerroute nu nog te bewerkelijk, vandaar dat ETV.nl werkt aan kant-en-klaar leerroutes die op *Oefenen.nl* komen te staan. Door de ontwikkeling van tien extra lezen- en schrijvenmodules wordt het mogelijk een leerroute voor lezen en schrijven klaar te zetten op basis van de *Lees en Schrijf!*-programma's. Ook komt er een leerroute voor digitale vaardigheden op basis van de *Klik & Tik*-programma's.

Daarnaast biedt het stelsel de leerders de mogelijkheid om met elkaar te chatten en te reageren op een forum. Het gebruik van het Volgstelsel biedt leerders daarmee meer mogelijkheden om interactief bezig te zijn dan alleen maar oefeningen maken.

(circa) 96.000 werkboeken van drie *Lees en Schrijf!*-programma's verspreid

OEFENEN.NL: OPTIES VOOR EEN LICENTIE

Op *Oefenen.nl* staat het online oefenmateriaal van ETV.nl, maar ook van andere aanbieders. Thuisgebruik is gratis. Voor organisaties die willen werken met groepen en om deelnemers te kunnen begeleiden en te volgen is een licentie nodig. Er zijn twee licentievormen:

PROFESSIONEEL ACCOUNT
Het Professioneel Account omvat de oefensite en het Volgstelsel. In het Volgstelsel kunnen materialen voor deelnemers klaar worden gezet en er is toegang tot ondersteunend materiaal. Via mail, chat en een forum kan er met deelnemers worden gecommuniceerd. De resultaten van deelnemers kunnen worden gevolgd.

PROFESSIONEEL PLUS ACCOUNT
Dat is een licentie op maat. Organisaties maken gebruik van het Professioneel Account zoals hiervoor beschreven, maar hebben extra opties. Zij kunnen met deze licentie eigen materialen toevoegen en eigen leerroutes samenstellen, eigen ondersteunend materiaal opnemen. Zij maken gebruik van de bestaande leeromgeving *Oefenen.nl* – zij hoeven deze dus zelf niet te ontwikkelen – en creëren toch een oefensite die toegesneden is op de eigen organisatie. Op dit moment is de vraag of het verschil tussen de beide accounts werkelijk zo groot is en of ETV.nl niet beter kan overgaan tot alleen een Professioneel Plus Account.

In twee jaar tijd hebben ruim 350 organisaties een licentie afgenomen. Vijf organisaties hebben nu een eigen portal gerealiseerd op basis van *Oefenen.nl*: de SW-portal voor aangesloten bedrijven in de sociale werkvoorziening, het programma Leef en leer! van het Venster op Amsterdam (een voorziening in Amsterdam), ROC Mondriaan, Taal voor het Leven (trajecten van Stichting Lezen & Schrijven) en de gemeente Alphen aan den Rijn.

PROGRAMMATOOL

Gelijktijdig met de ontwikkeling van *Oefenen.nl* ontwikkelt ETV.nl een programmatool. Daarmee komt er een eind aan de losse websites die Emmia, de websitebouwer, bouwt bij ieder programma. Met de programmatool kunnen ontwikkelaars van nieuwe programma's de oefeningen voor het grootste deel zelf invoeren. Het is een systeem dat mensen zich makkelijk eigen kunnen maken, waardoor het ook voor samenwerkingspartners mogelijk is om eigen materiaal in *Oefenen.nl* op te nemen. Het is voor hen goedkoper om dit zelf te doen.

Er bestaan nu meer dan 45 interactietypen, dat wil zeggen typen oefeningen, en ieder jaar probeert ETV.nl een paar nieuwe of varianten op bestaande interactietypen door Emmia te laten ontwikkelen.

2010
EVALUATIE

van helpdesk bij *Lees en Schrijf!*-programma's (CINOP)^{1,3}

KLIK & TIK. HET INTERNET OP ^{1,3,4,5}

KL I K
& T I K

ONDERSTEUNING VAN LEERDERS

In 2009 zet ETV.nl samen met vijf roc's een pilot op voor online ondersteuning van de gebruikers van de *Lees en Schrijf!*-programma's. Op de website van *Lees en Schrijf!* komt een knop waarmee gebruikers een hulpvraag kunnen stellen of een telefoonnummer kunnen achterlaten. De bevindingen zijn positief en na de pilotperiode bemensen twee roc's de helpdesk. Sinds het uitkomen van *Klik & Tik. Samen op 't web* is er voor de *Klik & Tik*-programma's ook een helpdesk, die wordt bemest vanuit bibliotheken.

De komst van *Oefenen.nl*, met een enorme variëteit aan programma's, vraagt om een bredere helpdesk. Inzet van docenten voor de helpdesk is kostbaar en niet per se noodzakelijk voor de kwaliteit van de ondersteuning. De helpdesk van *Oefenen.nl* is in 2011 één van de trajecten die CINOP als casus opneemt bij een onderzoek naar de inzet van vrijwilligers in educatieve trajecten. Tijdens dat onderzoek bemensen vrijwilligers de helpdesk. Daaruit

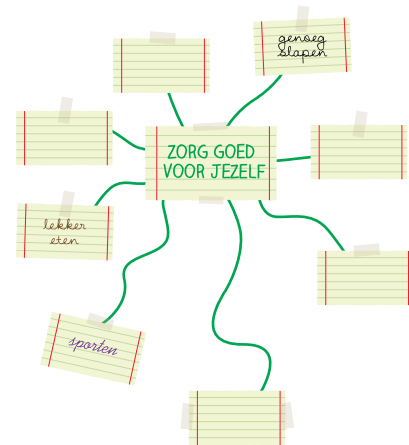
volgt ook een competentieprofiel voor dit type vrijwilliger. Ook in 2012 en 2013 wordt de helpdesk bemest vanuit de bibliotheken. Dat gebeurt onder aansturing van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB). De helpdesk is bedoeld voor individuele leerders.

vraag 15

Woordspin

Zorg goed voor jezelf. Waar denk je dan aan? Zet in elk vak een of meer woorden.

ONDERSTEUNING VAN DOCENTEN/BEGELEIDERS

Met het Volgstelsysteem biedt *Oefenen.nl* ook ondersteuning aan de groep docenten en begeleiders. Het Volgstelsysteem bevat allerlei extra materialen, zoals didactische aanwijzingen, tips voor extra oefenmogelijkheden, uitgangspunten, doelen en niveaus van specifieke programma's en werkbladen voor leerders. Dit materiaal wordt geleverd als pdf-bestanden en kan worden geprint. Daarnaast is een ontwikkeling gaande om meer instructiefilms te maken en deze in het Volgstelsysteem op te nemen. Er zijn al enkele filmpjes gemaakt die laten zien hoe er met bepaalde aspecten van het Volgstelsysteem kan worden gewerkt. In 2009 begeeft ETV.nl zich al op het pad van de didactiek, met de uitgave van *Handboek NT1, Voor docenten en opleiders*. Dit handboek is inmiddels niet meer verkrijgbaar en er is een start gemaakt met het maken van diverse didactische instructiefilms op basis van dit handboek. Deze filmpjes komen in het Volgstelsysteem. Vanaf 2012 biedt *Oefenen.nl* aan licentiehouders trainingen aan voor

begeleiders/docenten om te leren werken met *Oefenen.nl*. Inzicht krijgen in de programma's en leren werken met het Volgstelsysteem staan daarbij op de agenda. Trainingen worden afgenomen door roc's, het SBCM (A&O fonds voor de sociale werkvoorziening), bibliotheken, gemeenten, Venster op Amsterdam, asielzoekerscentra, vluchtelingenwerk, Taal voor het Leven en zelfs basisonderwijs en voortgezet onderwijs, waar de taal- en rekenprogramma's soms als remediërend materiaal worden ingezet. Inmiddels zijn er 68 trainingen 'Werken met *Oefenen.nl*' verzorgd.

Wat kom je tekort?

De inkomsten van Hennie zijn per maand €1400,00. Deze maand geeft ze €1490,00 uit. Ze geeft €90,00 meer uit dan ze heeft. Hennie komt dus geld tekort.

LEES EN SCHRIJF! TAAL DICHTBIJ⁴

**LEES en
SCHRIJF!**
taal dichtbij

COLOFON

WE LEREN ALTIJD

10 jaar ETV.nl

AUTEURS

Ella Bohnenn, Ben Vaske en Huub Winninghoff

REDACTIE

Ella Bohnenn en Ben Vaske

EINDREDACTIE

Mevrouw VANMULKEN

VORMGEVING

Mevrouw VANMULKEN

ISBN/EAN: 978-90-821854-0-9

© 2014 Stichting Expertisecentrum ETV.nl, Den Haag

De Creative Commons-licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 3.0 Nederland' (CC BY-NC-SA 3.0) is van toepassing op dit werk, met uitzondering van de afbeeldingen waarop copyright rust en op de publicatie als geheel. Dat betekent dat delen van het werk gekopieerd mogen worden, verspreid, doorgegeven en bewerkt maar niet het boek als geheel. Meer informatie over de Creative Commons-licentie: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/nl>.

'IK GEBRUIK ETV.NL
OM VAN GEWONE
DINGEN MEER TE
WETEN'

(GEBRUIKSTER VAN ETV.NL)

We leren altijd